

Bir
Monty Python
gerçeği:

“Biz Sizi Güldürmeyi Biliriz”

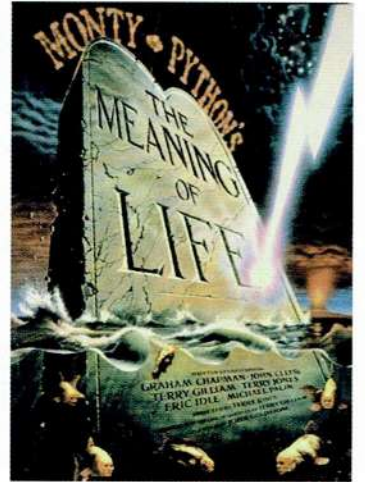
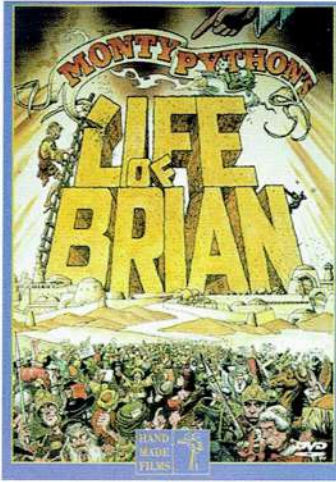
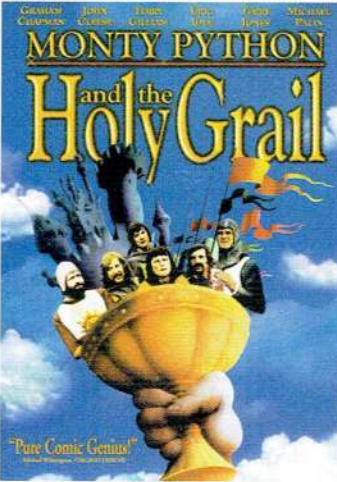
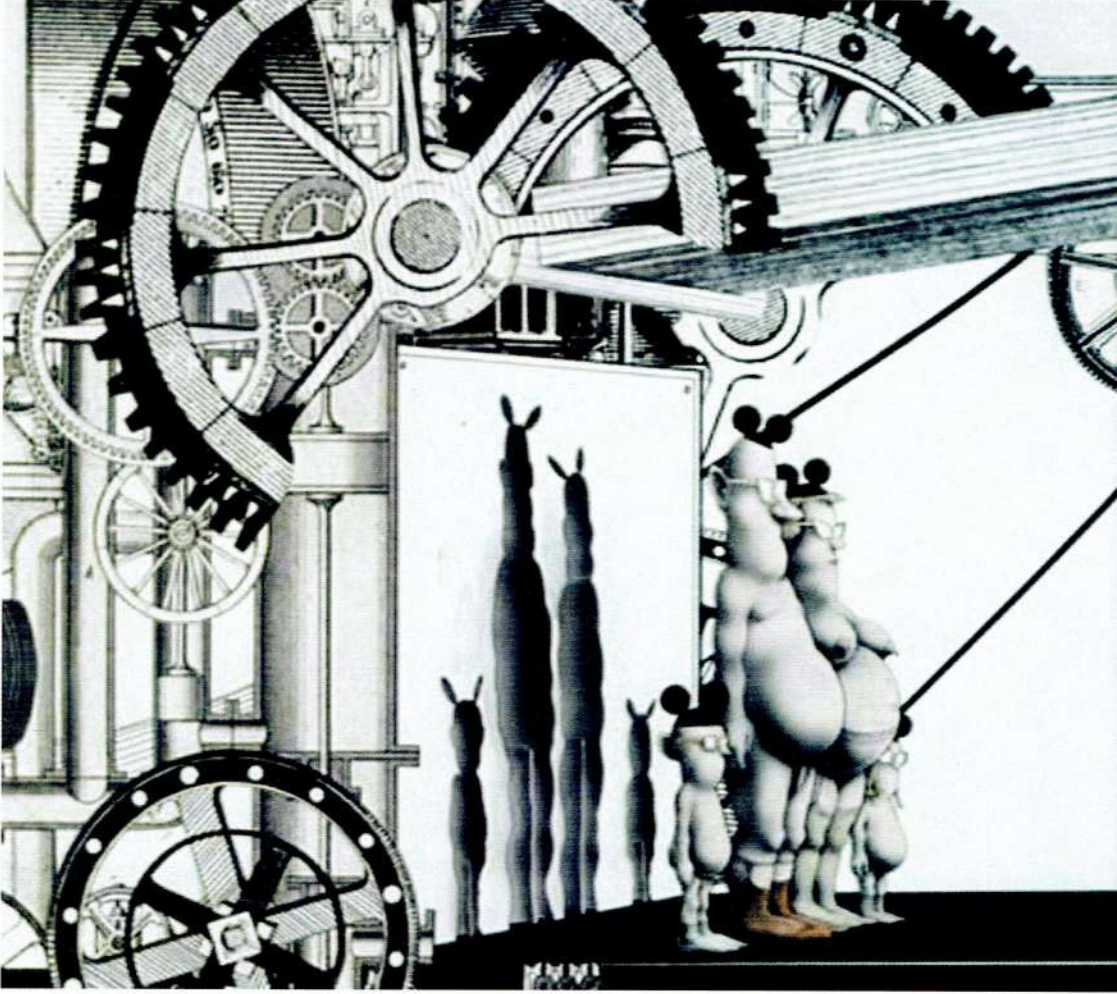
Monty Python rezil olmamak için her şeyi yapabilecek İngiliz mizacından yola çıkarak, saçma, arsız, incelikli ve sivri dilli mizahıyla 1970 ve 1980'lerin gözde komedi kumpanyasıydı. Python'ların televizyondan sinemaya ve hatta sahneye uzanan komedi yolculuğu, bugün bile büyük ilgi görüyor.

1960

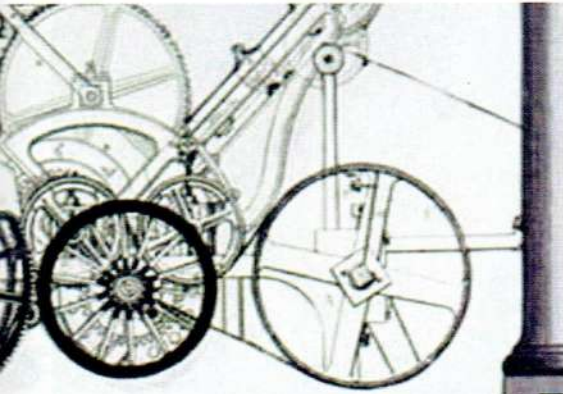
'lı yılların sonunda İngiliz televizyonlarında, tuhaf isimli bir ekibin yaptığı bir komedi programı başladı: Monty Python's Flying Circus. Söz konusu ekip, yani Monty Python, kamera önünde John Cleese, Eric Idle, Michael Palin, Terry Jones ve Graham Chapman'dan oluşuyordu. Kamera önüne nadiren çıkan bir isimse, ara animasyonları yapan Terry Gilliam idi (evet, daha sonra Brazil, Fisher King ve Twelve Monkeys gibi filmleri çeken Terry Gilliam). Monty Python üyeleri Flying Circus'tan önce çeşitli kombinasyonlarda I'm Sorry I'll Read That Again / Öbür Dilerim, Tekrar Okuyorum (radyo) ve The Frost Report / Frost Raporu ve We Have Ways of Making You Laugh / Biz Sizi Güldürmeyi Biliriz gibi programlarda birlikte çalışmışlardı. Ve içlerinde belli yazma grupları vardı. John Cleese ile Michael Chapman bir ikiliydi, Terry Jones ile Michael Palin diğer bir ikili, Eric Idle ise kendi başına yazıyordu. Monty Python's Flying Circus'ın hemen başlarından itibaren görüleceği üzere, bu komedi kumpanyasının son derece geniş bir mizah paleti vardı: sivri dilli hicivden katıksız saçmalığa, ince esprilerden arsız, dolambaçsız ve apaçık kaba mizaha varıncaya kadar, komedinin her bir köşesini ziyaret ediyorlardı. John Cleese'in Saçma Yürüyüşler Bakanlığı'nda upuzun bacakları ve bir fırtınanın bile altüst edemeyeceği o ciddi ifadesi ile sergilediği fiziksel komedi; Python işi alternatif tarihin en talihsiz icadı olan Truva Tavşanı; uygulamalı cinsellik dersleri... Yine de Python'ın genel tavrıyla, üyelerinin oyunculuğuyla, tonlamalarıyla, mizahının

incelikleriyle ilgili bir şeyler, onlara en popüler oldukları zamanlarda bir tür kült hıviyeti veriyordu; hayranları işlerini delicesine seviyor; birbirlerine tamamen zıt mizahi üslupları kullandıkları skeçlerine bile çok gülüyorlardı. 70'lerin ortasında Monty Python, Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri'nin Kutsal Kase'yi arayışının tam anlamıyla Python-esk uyarlaması olan Monty Python and the Holy Grail ile sinemaya adım attı (tabii bir de 1971 tarihli And Now for Something Completely Different vardı ama o, Flying Circus skeçlerinin bazılarının derlemesinden ve yeniden çekiminden oluşuyordu). Bu en absürd Python filminin ardından, 79'da, bir dini öykü parodisi olan The Life of Brian geldi. Üçlünün son sinema filmi ise, belli bir konu ("hayatın anlamı") etrafında kümelenmiş skeçlerden oluşan The Meaning of Life oldu.

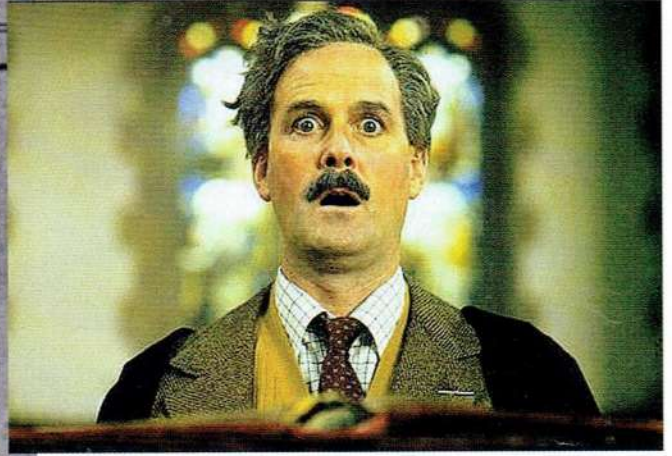
Monty Python and the Holy Grail'in başında, Kral Arthur elini önündeki boşluğa doğru uzarmış halde salları, at üzerinde gidiyormuş numarası yaparken, hemen arkasında hizmetkârı duruma biraz işitsel gerçeklik katmak için iki hindistan cevizi kabuğunu birbirine vurur. Doğrusu pek ümitsiz bir illüzyondur bu. Fakat Kral Arthur bu sakil vaziyetin yüzündeki mağrur ifadeyi bozmasına katıyken izin vermez. Zaten çok geçmeden İngiliz komedi kumpanyası Monty Python'ın asıl meselesinin doğrudan bu resmin sunduğu görsel komedi değil, resimde ayan beyan ortada olan sakilliği ve çılgınlığı görmezden gelme, soğukkanlılıkla reddetme üzerine kurulu mizah olduğu anlaşılır. Tamamen İngiliz davranışı üzerine bir mizahtır bu. İngilizlerin rezil ol-

Üçlemenin ilk filmi 1975'de çekilen "Monty Python and the Holy Grail"di. Ardından 1979'da bir dini öykü parodisi olan "The Life of Brian" geldi. Son film ise 1983'te "hayatın anlamı" etrafında kümelenmiş skeçlerden oluşan "The Meaning of Life" oldu.

Bir skeç derlemesi
yapısındaki
"The Meaning of Life",
saçma durumları ve
kaba mizahı unutulmaz
hicivlerle harmanlar.

her tür absürd durumla ve pür çağrışım sonucu ansızın patlak vererek uzaayıp giden, bitmek bilmeyen tuhaf diyaloglarla delik deşik olur. Adeta Python, bir tür "saçmalık illeti"nden mustariptir... Saçmayla sıradanı çeşitli şekillerde karıştırarak, pek başarıyla takındıkları o sakın ifadeyi saracak, sükunet ve kontrolden oluşan o yüzeyi çatlatarak dengesizlikler yaratırlar. Bazen son derece sıradan bir şeye hayli saçma açılımlar getirir, tuhaf bir bilinç akışına kapılıp adeta gerçe-

mamak için en zor durumda bile bozuntuya vermeme, görüntüyü kurtarmaya çalışma eğilimi üzerine kurulu bir mizah. Nitekim az sonra bu illüzyona cepheden saldırıya geçen askerden başlayarak filmin sonuna kadar, Arthur'un asıl büyük serüveninin kutsal kaseyi bulmak değil, onu ararken doğru görüntüyü vermek olduğu tekrar tekrar belli olur. Arthur ve şövalyeleri de Monty Python mizahının sunduğu bin bir türlü çılgınlığın ortasında imajı korumaya çalışacak, bu maceranın aslında son derece absürd, içinde yer alanların ise tamamen aklını yitirmiş olduğu gerçeğini, inatla tablonun kuytu köşelerine süpüreceklerdir.

İLK FİLM

Monty Python'ın ilk sinema filmi Holy Gra-il'de, Kral Arthur'un o çok iyi bilinen öyküsü

küstü yerlere sürüklenirler... Dahası çıkış noktalarını oluşturan sıradanlık, normallik, yani o bize aşına gelen unsur herhangi bir şey olabilir: Bütün bir öykü, sıkça görülen bir olay, bir durum, bir anlatım şekli; hatta bir an, bir his, bir vurgulama. Örneğin ünlü skeçlerinden Nasıl Görünülmez'in gerçeklikle ilişkisi tamamen bir sunum şeklinden ibarettir: açık arazide saklanma teknikleri öğretmeye yönelik bir programmış gibi görünen skeç, bu işi beceremeyen konu mankenlerini giderek daha şiddetli yöntemler kullanarak ortadan kaldırır (vurur, havaya uçurur). Birkaç örnek sonra, işin saklanma tekniğinin başarısıyla falan ilgisi kalmamıştır; skeç artık, anlatıcının "her şeyi gören" konumundan aldığı hazla giderek zıvanadan çıktığı bir tür sadist nöbetin resmidir. Bir başka skeçlerinde, müşterinin bozuk çıkan malını geri getirmesi ve satıcının malda bir sorun olduğunu inkar etmesi gibi gündelik bir konuyu ele alırlar; yalnız, söz konusu malın bir canlı, kusurunsu ölüm olması gibi satıcının direnişini epey güçleştirecek bir

Monty Python ekibi;
(arka sıra, soldan sağa)
Graham Chapman,
Eric Idle, Terry Gilliam,
(ön sıra, soldan sağa)
Terry Jones, John Cleese,
Michael Palin.

1960'lı yılların sonunda İngiliz televizyonlarında, tuhaf isimli bir ekibin yaptığı bir komedi programı başladı: "Monty Python's Flying Circus".

durum söz konusudur. Müşterisi, kendisine kalınamış kaskatı papağanı elinde sallayarak onun ölü olduğunu anlatmak için her türlü tanımlamadan faydalanırken, satıcının yüzündeki o taviz vermez ifadeyle inkar kapasitesinin doruklarında gezindiği bu ünlü skeç, Monty Python'ın anlamsızlık derecesine varan inkâr-dan mizah üretişinin iyi bir örneğidir. Satıcının haklıymış ve bu konuda kendinden eminmiş görünümünün kof olduğunu biz de biliriz, müşteri de bilir, aslında kendi de bilir, ama sanki takındığı imaj artık kendi başına bir hayata sahiptir ve papağanın aksine, ölmeyi reddetmektedir.

PYTHON'DAN GÜNDELİK YORUM

Monty Python hicve özellikle yatkın bir komedi grubudur. Örneğin İsa ile aynı zamanda, onun hemen yakınında doğan ve yanlışlıkla me-

sih zannedilen Brian'ın öyküsü The Life of Brian'da, aynı politik ideolojilerin farklı fraksiyonları arasındaki çekememezlikten tutun da, insanların kendi başlarına karar vermelerini söyleyen bir lideri bile körü körüne izlemelerine varıncaya kadar, bu yatkınlığın çok parlak bazı örneklerini görürüz. Düz birer öyküsü bulunduğu söylenebilecek Holy Grail ve The Life of Brian'ın aksine, bir skeç derlemesi yapısındaki The Meaning of Life ise saçma durumları ve kaba mizahı unutulmaz hicivlerle harmanlar. İnanılmaz çocuk nüfusu yüzünden rahatça içinde yürümez hale gelmiş olan işçi sınıfı evinden yola çıkılarak sergilenen Every Sperm is Sacred / Her Sperm Kutsaldır adlı müzikal sahne; kontratının böyle bir işlemi mümkün kıldığını söyleyerek canlı birinin böbreğini organ bağışi olarak almaya çalışan sağlık çalışanları; Tanrı'ya edilen du-

MONTY PYTHON FİMLERİNİ SEVEN BUNLARI DA SEVER

DVD	KİTAP
Wanda Adında Bir Balık, Warner Bros	DiskDünya serisi, Terry Pratchett, İthaki Yayınları
History of the World, Twentieth Century Fox	Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi, Kabalcı Yayınevi, 712 sayfa
Fawlty Towers, Complete Collection, BBC	The Pythons, Graham Chapman, Thomas Dunne Books, 368 sayfa, İngilizce

aların Python gözünden, “gündelik dille” yorumu... Doğumdan ölüme insan hayatını izleyen *The Meaning of Life*, Python’ın kimi hayli komik müzikal sahnelerinin dışında, bir de sinema tarihinin en iğrenç sahnelerinden birine, inanılmaz şişmanlıktaki Mr. Creosote’nin mide kaldırıcı sonuçlara gebe olan yemek yeme sahnesine de yer veriyor.

The Meaning of Life’in ardından Monty Python’ın dağıldığı söylenebilir. Grubun üyelerinden Graham Chapman (*Holy Grail*’in Kral Arthur’u ve *The Life of Brian*’in Brian’ı) 1989 yılında öldü. Daha sonra ekibin çeşitli üyeleri, farklı farklı vesillerle biraraya geldi; örneğin John Cleese ile Michael Palin *A Fish Called Wanda*

ve *Fierce Creatures*’da birlikte oynadı... Ancak genelde “Monty Python filmleri” olarak kabul edilen eserler, *The Meaning of Life* ile doğumdan ölüme uzanan bu çok duraklı yolculukla son buldu. Ancak Python dağılışı aşağı yukarı yirmi sene geçmesine karşın, grubun işleri hâlâ çok seviliyor ve izleniyor. Eric Idle’in yazdığı, *Holy Grail*’in tiyatro uyarlaması olan *Spamalot*’ın epey ilgi görmesi ve Chicago’nun ardından Broadway’de de sahnelenmeye başlaması bunun bir kanıtı.

Kutlukhan Kutlu

CNBC-e’DE MONTY PYHTON

■ THE MEANING OF LIFE
15 KASIM SALI, SAAT 22:00